

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพสูงด้านการผลิตปลานิล ประกอบกับทิศทางการบริโภคปลานิลที่ขยายตัวของตลาดโลก เช่น ตลาดในสหรัฐและยุโรปที่นิยมรับประทานเมนูปลา มากขึ้น นอกจากนี้รัสเซียก็เป็นอีกหนึ่งประเทศที่สนใจปลานิลไทยเช่นกัน ปลานิล (Nile Tilapia) เป็นปลาน้ำจืดของไทย ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจนับตั้งแต่ปี 2508 เป็นต้นมา จากคุณสมบัติของ ปลานิลซึ่งเลี้ยงง่ายเจริญเติบโตเร็ว และเป็นที่นิยมของผู้บริโภค ทำให้เกษตรกรหันมานิยมเลี้ยง ปลานิลอย่างกว้างขวาง ราคาและลักษณะของปลานิลจะมีความแตกต่างกันในแต่ละตลาด กล่าวคือ ตลาดในต่างจังหวัดมีความต้องการปลาขนาดเล็กเพื่อการบริโภค ซึ่งตรงกันข้ามกับ ตลาดในเมืองมีความต้องการปลาขนาดใหญ่ ราคาของปลาจึงแตกต่างกันขึ้นอยู่กับขนาดของปลา อย่างไรก็ตามความเคลื่อนไหวของราคาที่เหมาะสมที่เกษตรกรขายได้และราคาขายส่งเป็นไปในลักษณะ ทิศทางเดียวกันและขึ้นอยู่กับฤดูกาล (ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย:2554)

สำหรับประเทศไทยปลานิลจัดเป็นปลาน้ำจืดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และมีผลผลิต เป็นอันดับหนึ่งของประเทศไทย ตามสถิติกรมประมงปลานิลมีปริมาณการเลี้ยงมากที่สุดและมี มูลค่าผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงสูงถึง 7,777.90 ล้านบาท ในปี 2550 (หนังสือสถิติการประมงแห่ง ประเทศไทย, 2550) และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ตามการเพิ่มขึ้นของประชากรจากเหตุผล ที่ว่า ปลานิลเป็นปลาน้ำจืดที่มีเนื้อสีขาว รสชาติจึงเป็นที่นิยมของตลาด และปลานิลยังเป็นปลาที่ เลี้ยงง่าย เจริญเติบโตเร็ว สามารถผสมพันธุ์ วางไข่ได้ตลอดทั้งปี แพร่ขยายพันธุ์ได้ง่าย ทั้งที่เลี้ยง และในธรรมชาติ (พลชาติ ผิวเณร, และคณะ. 2547)

การเลี้ยงปลานิลนั้นมีมานานแล้วซึ่งแต่เดิมนั้นจะเป็นการเลี้ยงในบ่อดิน ต่อมาได้มีการ พัฒนามาเป็นเลี้ยงในกระชังเพราะต้นทุนการเลี้ยงต่ำกว่าการเลี้ยงในบ่อดิน การเลี้ยงปลานิลใน กระชังจึงเป็นรูปแบบการเลี้ยงปลาประเภทหนึ่งที่น่าสนใจเพราะเป็นการใช้แหล่งน้ำทั่วไป ซึ่งช่วย ให้ผู้ที่ไม่มีที่ดินทำกินสามารถหันมาประกอบอาชีพเลี้ยงปลาได้ นอกจากนี้การเลี้ยงปลาในกระชัง ยังสะดวกเก็บเกี่ยวผลผลิตเนื่องจากในการจับปลาไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องมือ สามารถจับได้ทันที แต่ถ้าวินการเลี้ยงในบ่อนั้นจะต้องใช้แหหรืออวน หรือจะต้องสูบน้ำก่อนจึงจะจับปลาได้ ทำให้การ เลี้ยงปลาในกระชังมีผลตอบแทนต่อพื้นที่มากกว่าการเลี้ยงปลาในบ่อดิน อีกทั้งความต้องการของ ตลาดสูงเนื่องจากการเลี้ยงปลาในกระชังในแม่น้ำจะช่วยให้ปลาไม่มีกลิ่นสาบ เปรียบเสมือนปลา แม่น้ำจึงเป็นที่นิยมรับประทานของผู้บริโภค (สถิติการประมงแห่งประเทศไทย: 2550)

ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาการเลี้ยงปลานิลและปลาตะเพียนในกระชังของกลุ่มผู้เลี้ยงในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการซื้อลูกปลาจากบริษัทผู้จำหน่าย คือ การจำหน่ายลูกปลาพร้อมกับ การขายอาหารหรือการจำหน่ายลูกปลาอย่างเดียว จากระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมากลุ่มผู้เลี้ยงประสบ ปัญหาหลายอย่าง ได้แก่ ปัญหาภัยธรรมชาติ ปัญหาลมภาวะ และปัญหาจากสภาวะเศรษฐกิจ ที่ส่งผลให้ต้นทุนในการเลี้ยงสูงขึ้น เช่น ราคาน้ำมัน ราคาลูกปลา และค่าดำเนินการในส่วนอื่นๆ ซึ่งต้นทุนในการเลี้ยงปลาในกระชังที่กล่าวมาข้างต้น กลุ่มผู้เลี้ยงไม่สามารถควบคุมต้นทุนและ ราคาที่ขึ้นลงตามสภาวะเศรษฐกิจได้ แต่สามารถหาแนวทางในการลดต้นทุนจากการดำเนินงาน ได้ ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาแนวทางการลดต้นทุนในด้านต่างๆ เพื่อให้กลุ่มผู้เลี้ยงสามารถ ลดต้นทุนและเป็นแนวทางในการบริหารจัดการการเลี้ยงปลานิลและปลาตะเพียนในกระชังให้ สามารถดำเนินอยู่ได้อย่างยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารวบรวมต้นทุนการเลี้ยงปลานิลและปลาตะเพียนในกระชัง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการลดต้นทุนการเพาะเลี้ยง ปัญหาและอุปสรรคในการ เลี้ยงปลานิลและปลาตะเพียนในกระชัง
3. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนระหว่างปลานิลและปลาตะเพียน
4. เพื่อจัดทำแนวทางในการลดต้นทุนการเลี้ยงปลานิลและปลาตะเพียนในกระชัง

1.3 ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย กลยุทธ์การจัดการต้นทุนการเลี้ยงปลานิลและปลาตะเพียนในกระชังของ กลุ่มผู้เลี้ยงในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นกลุ่มผู้เลี้ยงปลานิลและปลาตะเพียนในกระชังใน จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีจำนวน 2 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มที่ 1. คือ กลุ่มผู้เลี้ยงในคลองพุมดวง ซึ่งมีพื้นที่เลี้ยง 5 พื้นที่ดังนี้ (1) ตำบลท่าโรงช้างจำนวน 28 ราย (2) ตำบลบางมะเดื่อ 26 ราย (3) ตำบลบางเดือน 32 ราย (4) ตำบลน้ำรอบ 23 ราย (5) ตำบลหนองไทร 4 ราย และ กลุ่มที่ 2. คือ กลุ่มผู้เลี้ยงในคลองแม่น้ำตาปี มีพื้นที่เลี้ยง 3 พื้นที่ดังนี้ (1) ตำบลท่าสะท้อน 70 ราย (2) ตำบลท่าข้าม 58 ราย (3) ตำบลเขาหัวควาย 20 ราย

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงโดยเลือกเฉพาะ กลุ่มผู้เลี้ยงปลานิลและปลาตะเพียนในกระชังที่มีจำนวนมากที่สุดในคลองแม่น้ำตาปี คือ กลุ่มผู้ เลี้ยงในตำบลท่าสะท้อนจำนวน 70 ราย และในคลองแม่น้ำพุมดวงที่มีจำนวนมากที่สุด คือ กลุ่มผู้เลี้ยงตำบลบางเดือนจำนวน 32 ราย หลังจากนั้นใช้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธี

เปิดตารางเครื่องมือรแกนได้กลุ่มตัวแทนกลุ่มตัวอย่างตำบลท่าสะท้อนในคลองแม่น้ำตาปีจำนวน 59 ราย และตัวแทนกลุ่มตัวอย่างตำบลบางเดือนในคลองแม่น้ำพุมดวง จำนวน 30 ราย

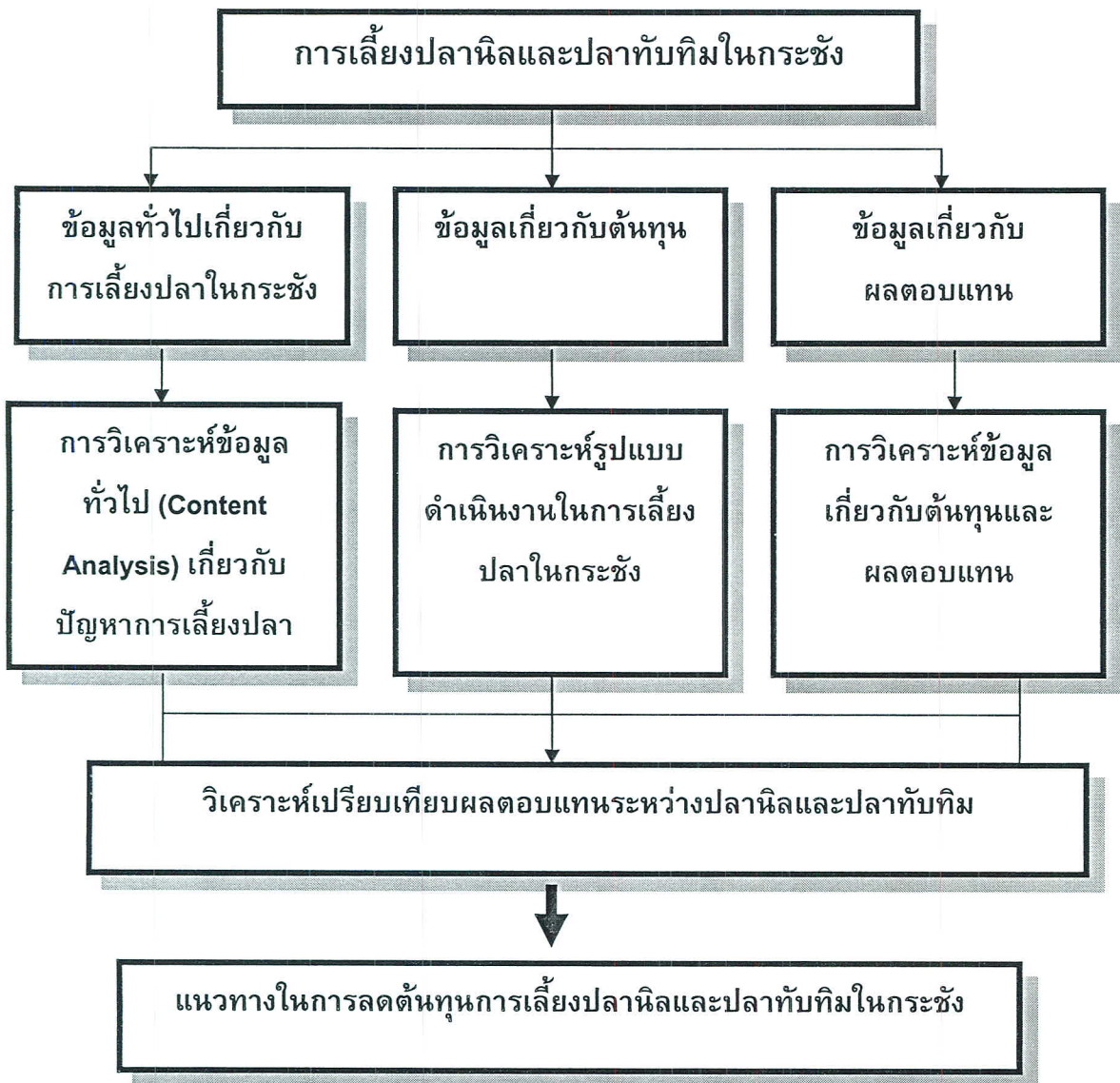
1.3.2 ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้เป็นระยะเวลา 1 ปี ดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2554 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2555

1.3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกกลุ่มผู้เลี้ยงปลาในแม่น้ำพุมดวง และแม่น้ำตาปีในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.4 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบข้อมูลต้นทุนและความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุน ปริมาณและกำไรและผลตอบแทนในการเลี้ยงปลานิลและปลาตะเพียนในกระชัง
2. ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการลดต้นทุนการเลี้ยงปลานิลและปลาตะเพียนในกระชัง
3. ได้แนวทางการลดต้นทุนสำหรับผู้เลี้ยงปลานิลและปลาตะเพียนในกระชัง และเป็นแนวทางการลงทุนสำหรับผู้สนใจในพื้นที่ใกล้เคียง

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

กลุ่มผู้เลี้ยงปลาในกระชัง หมายถึง ผู้ที่เลี้ยงปลานิล และปลาตะเพียนในกระชังในแม่น้ำตาปี และแม่น้ำพุมดวง

ต้นทุนการเลี้ยง หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงปลานิลและปลาตะเพียนในกระชังต่อรุ่น ได้แก่ ต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร

ปลาในกระชัง หมายถึง การนำลูกปลานิลและปลาตะเพียนมาเลี้ยงในกระชังที่จัดเตรียมไว้ตามอัตราที่กำหนด มีการให้อาหารตั้งแต่ขนาดเล็ก จนถึงขนาดที่ตลาดต้องการ ตามขั้นตอนการเลี้ยง ซึ่งประกอบไปด้วย การเลือกสถานที่ การสร้างกระชัง การเตรียมพันธุ์ปลา และการจัดการระหว่างการเลี้ยง

ผลตอบแทน หมายถึง กำไรที่ได้จากการเลี้ยงปลานิลและปลาตะเพียนในกระชังหลังหักค่าใช้จ่าย

การจัดการต้นทุน หมายถึง การตัดค่าใช้จ่ายในส่วนที่ไม่จำเป็นออก โดยที่การตัดค่าใช้จ่ายนั้นต้องไม่กระทบต่อคุณภาพของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์